

Kapitał środowiskowy. Badanie nad wpływem zaangażowania się w ochronę środowiska na zachowanie konsumentów

mgr Jakub Sokołowski pod kierownictwem prof. Tomasza Żylicza

Wydział Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warszawskiego, Katedra Mikroekonomii

Zmiany w sektorze energetycznym prowadzą do pojawienia się nowej kategorii uczestników rynku energetycznego – prosumentów. Prosumenci to producenci i konsumenci energii ze źródeł odnawialnych. Dzięki jej wykorzystaniu zmniejszają zapotrzebowanie na potencjalnie niekorzystną dla środowiska energię ze źródeł konwencjonalnych. W związku z możliwym wpływem prosumentów na kształt systemu energetycznego, zasadne jest przeanalizowanie preferencji prosumentów i konsekwencji ich wyborów.

W najnowszych badaniach w dziedzinie ekonomii zaobserwowano, że altruistyczne decyzje prowadzą niekiedy do podejmowania kolejnych, negatywnych dla społeczeństwa wyborów. Zjawisko to zostało opisane jako *licencja moralna*, rozumiana jako mechanizm uprawniający do podejmowania egoistycznych wyborów po altruistycznej decyzji. Dlatego pytanie, na które autor chciałby odpowiedzieć w niniejszym badaniu, jest następujące: czy osoby podejmujące decyzje przyjazne dla środowiska, mogą pod ich wpływem zrezygnować z jego dalszej ochrony? W przypadku prosumentów wspomniany mechanizm odnosi się do podejmowania niekorzystnych dla środowiska decyzji (np. zaprzestania segregacji odpadów) po zakupie instalacji do produkcji energii odnawialnej. W projekcie badawczym przeanalizowany zostanie również *efekt odbicia* polegający na negatywnych skutkach wzrostu efektywności energetycznej - w tym przypadku zmniejszenie kosztów energii elektrycznej prowadzi do zwiększenia konsumpcji np. wody, co może być potencjalnie szkodliwe dla środowiska. Dodatkowo przeanalizowane zostaną pozytywne efekty uboczne działań prosumentów, polegające na *uczeniu* się proekologicznego zachowania, np. po zakupie instalacji produkującej energię odnawialną prosumenci mogą zdecydować się na rezygnację z jazdy samochodem na rzecz jazdy rowerem.

Aby w pełni zrozumieć motywacje wyborów istotnych dla środowiska, opracowana została koncepcja *kapitału środowiskowego*. Kapitał środowiskowy został zdefiniowany jako zasób opierający się na wyborach związanych z ochroną środowiska i będzie wzrastać wraz ze zwiększaniem działań nakierowanych na jego ochronę. Akumulacja kapitału będzie zachodzić w przypadku podmiotów aktywnie uczestniczących w ochronie środowiska (np. wśród prosumentów, użytkowników transportu publicznego, etc.). Z drugiej strony, kapitał środowiskowy będzie się wyczerpywał u osób niezainteresowanych ochroną środowiska (konsumentów energii konwencjonalnej, osób poruszających się samochodami o wysokiej emisji spalin). Wykorzystując zaproponowaną koncepcję zostanie przeanalizowane, czy podmioty dokonujące pozytywnych dla środowiska wyborów uczą się zachowania altruistycznego (obniżając koszt ochrony środowiska w przyszłości), czy zachodzi efekt *licencji moralnej* lub *odbicia*, co spowoduje negatywne skutki dla środowiska.

W celu przeprowadzenia badania wykorzystany zostanie eksperyment terenowy, który zostanie przeprowadzony wśród prosumentów w Belgii i będzie polegał na przeanalizowaniu wpływu produkcji energii ze źródeł odnawialnych na wykorzystanie wody, segregację odpadów, etc. Dzięki temu sprawdzone zostanie jakie dalsze decyzje są skutkiem zakupu instalacji do produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Badanie zostanie podsumowane w formie publikacji oraz poddane dyskusji w celu określenia najbardziej efektywnego otoczenia instytucjonalnego dla prosumentów i innych podmiotów aktywnie wspierających ochronę środowiska.

Biorąc pod uwagę zmiany zachodzące w systemach energetycznych na całym świecie, można wnioskować, że zaproponowane badanie będzie miało istotny wpływ dla nauki. Należy podkreślić, że obserwowany jest stały wzrost emisji gazów cieplarnianych spowodowanych działalnością człowieka, co wymaga podejmowania inicjatyw mogących zmniejszyć niekorzystne efekty społeczne i środowiskowe. W wyniku badań, przeanalizowanie zostaną potencjalne motywacje i wybory prosumentów oraz innych osób zaangażowanych w ochronę środowiska, co doprowadzi do wzrostu jej efektywności.